

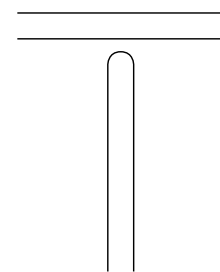
Dobročinný projekt turecké edice Vogue s názvem Fashion Unites for Türkiye slouží na pomoc dětským obětem nedávného katastrofálního zemětřesení. Trička pro projekt navrhli významní turečtí módní designéři, výtvězek putuje organizaci UNICEF. Na fotce v něm pózuje modelka Abby Champion. Přispět můžete i vy prostřednictvím Bagis.unicefturk.org/turkiye_earthquake.

být

Pod označení dobročinnost se toho vejde hodně. Trochu paradoxně může zvětšit působit trochu nepřístupně. Stačí ale jen trochu bližší pohled, a všechno je jinak. Pomáhat lze hned několika různými způsoby, důležité je začít.

lepší

text JAN DELONG

ento text rámuji dvě vzpomínky, které od sebe dělí přibližně deset let. První se časem mírně rozostřila, ale stále je docela živá: Je červnové víkendové odpoledne a já stojím uprostřed třineckého lesoparku navlečený do několika vrstev dohromady tvořících kostým černokněžníka. Nervózně a napjatě přešlapuji na místě a přeřikávám si ve spěchu nacvičený text a scénář. Nejdřív slyším z dálky hlasy, pak se na vyšlapané lesní cestičce

objevují první děti následované rodiči. Hlouček asi třiceti malých a velkých diváků se rozprostře kolem našeho stanoviště. Společně s dalšími dobrovolníky vystupují z komfortní zóny a začíná trochu nacvičená a trochu improvizovaná scénka navozující atmosféru známé české televizní pohádky.

Během několika následujících hodin do lesoparku dorazí další neméně početné skupinky dětí, rodičů nebo celých rodin, které v ten den vyrazily na tradiční Pohádkový les organizovaný třineckou knihovnou. Nakonec těch návštěvníků bude celkově téměř tisíc a únavu vystřídá radost z nadšených reakcí a díky dětí, rodičů i organizátorů.

Má pohádková vzpomínka se může zdát nepatřičná a úsměvná. I já se usmívám, když ji s takovým odstupem popisuji a snažím se vybavit si ji v celku. Ale přesně takové byly moje první zkušenosti s dobrovolnictvím. Začal jsem s ním v posledním ročníku bakalářského studia a v podstatě náhodou – díky literatuře a poezii, kterou jsem v té době psal, a pořádání autorských čtení a literárních večerů v Třinci. Ty mě přivedly do Knihovny Třinec, kam jsem chodil jako dobrovolník číst dětem a pomáhat kromě zmíněného Pohádkového lesa také na jiné akce, které knihovnice a knihovníci v té době pořádali.

Paradoxně si nevzpomínám, co přesně bylo tím impulzem, který mě k dobrovolnictví přivedl. Jako dítě jsem byl spíš zakřiknutý a snažil se stát v ústraní. Změna nepřišla ani s nástupem na třinecké gymnázium, i na něm jsem se staral spíš o sebe než o svět kolem. K výraznějšímu posunu u mě došlo až na vysoké škole, kdy mi došlo, že volný čas, který jsem v té době měl, jsem mohl využít jinak a že bych ho mohl využít k něčemu, co přinese radost nejen mně, ale i ostatním. A příkladem jsou už zmiňované literární večery, druh kulturní události, který mi v Třinci chyběl. A chyběl zřejmě i dalším lidem, což se potvrdilo jejich následnou popularitou. Díky nim jsem si všiml knihovny a ona si všimla mě.

Takže když se ohlížím zpátky, dochází mi, že to bylo právě dobrovolnictví a pomoc v knihovně, které mi v té době dávaly největší smysl, které mě vracely z Ostravy, kde jsem tou dobou bydlel, stále častěji a na delší dobu do mého rodného města, až jsem v něm nakonec zůstal. A z dobrovolníka se během několika měsíců a nečekané nabídky ze strany knihovny stal knihovník.

Tím se má zkušenost proměnila. Najednou jsem stál na té druhé straně, byl jsem součástí organizace, která v té době procházela zásadní transformací. Proměňovala se z tradičně fungující a vnímané knihovny v živé a otevřené místo. Místo, které netvoří jen zaměstnanci, ale které pomáhá formovat i okolní komunita a jejíž nedílnou součástí jsou dobrovolníci. Troufám si tvrdit, že dokonce klíčovou. A třinecká knihovna si to naštěstí uvědomovala.

Díky tomu jsem měl možnost být u vzniku dobrovolnického centra, které pod knihovnou vzniklo. Nebyl to ale úplně snadný proces – i přes zkušenosti, které náš tým měl. Když pomínu administrativní záležitosti, bylo nejtěžší vytvořit prostor nebo program, ve kterém najdou dobrovolníci smysl a bude jim pomoc přinášet radost. Takovou aktivitou bylo například čtení hospitalizovaným dětem v místní nemocnici nebo v domově pro seniory. Může to znít banálně nebo vypadat jako malá věc, ale i ta může mít podstatný dopad. Dětem i jejich rodičům pomůže nemyslet na to, kde a proč zrovna jsou.

Seniorům také návštěva a setkání naruší stereotyp a znamená pro ně důležitý sociální kontakt.

Dobro centrum, jak jsme mu nakonec začali říkat, pak převzala má tehdejší kolegyně Hanka Pietrová, které se podařilo jeho obsah přizpůsobit mladým lidem, především žákům místních středních škol a vysokoškolákům, kteří se ve dnech volna vraceli z velkých měst zpátky domů. Centrum bylo a stále je skupina asi dvacitky aktivních mladých lidí, kteří se pravidelně scházejí a pomáhají, kde je třeba. Za dobu fungování centra tuhle komunitu tvoří více než stovka jmen a tváří. To je na Třinec – malé, industriální město bez velkých vzdělávacích a kulturních institucí – skvělé číslo.

Hanka mi na otázku, co lidi táhne do knihovny a proč chtějí v rámci „Dobra“ pomáhat, odpověděla: „Mladý člověk se součástí našeho dobrovolnického centra nestává cíleně, je to spíš náhoda, která ho k nám přivede. Když přijde, moc neví, co dělat se sebou samým, natož s čím konkrétně by chtěl pomáhat, čemu by se jako dobrovolník chtěl věnovat. K tomu se dostává postupně a časem. Tou největší hodnotou pro něj je, že tak trochu najde sám sebe, díky dobrovolnictví si pozná, co mu dává smysl, a to si pak odnáší do dalšího života.“ Jako příklad pak uvádí dobrovolníky, kteří byli součástí nebo měli blízko k LGBTQ+ komunitě. Ti se pak s pomocí a podporou třinecké knihovny zapojili jako dobrovolníci také do organizace Pridů. Další důležitou aktivitou centra je pravidelné doučování dětí, které potřebují pomoc s učivem, ale rodiče jim doma nedokážou pomoci. S tím dobrovolníci začali během covidu-19, kdy důsledkem lockdownu a přechodem na online vzdělávání některé děti začaly zaostávat za ostatními.

Člověk ale nemusí pomáhat jen tím, že dá k dispozici sebe, svůj čas nebo dovednosti. Ne vždy je to ostatně možné – a podobných důvodů může být více. Vystoupit ze své komfortní zóny není jednoduché a může to přinést kromě radosti i velkou míru psychologické zátěže. V případě čtení dětem nebo seniorům či doučování je to riziko malé. Pokud se však člověk rozhodne pomáhat v místech zasažených například živelnou katastrofou nebo pomáhat lidem prchajícím před válkou, protne se jeho život s těžkým životním osudem někoho jiného. Proto je vždy dobré uvědomovat si své vlastní možnosti a kapacity. Svě o tom ví i můj velmi dobrý kamarád Vašek Radoš, kterého k pomoci a práci s uprchlíky přivedla osm let stará osobní zkušenost ze severního Iráku. „Změnila mě návštěva uprchlického tábora, kde v té době žili lidé prchající před ISIS v takových podmínkách, že jsem musel přehodnotit svůj dosavadní život. A rozhodl jsem se přiložit ruku k dílu a začít pomáhat.“ Přidává i jednu konkrétní vzpomínku: „Hrozně silný byl pro mě moment, když jsem v několikapatrovém nedostavěném obchodním domě v Erbilu navštívil několik rodin, které se tísnily v miniaturních kójích oddělených plachtami. V žádném z pater nebylo zábradlí a malé děti si tam hrály na honěnou nebo si kopalý balony. Podmínky k životu tam byly extrémní.“ A extrémní je i psychologická zátěž, tlak a riziko vyhoření. Vaškovi tohle všechno pomáhá překonat pravidelná psychohygienu a podpora křesťanské komunity, které je součástí. A pomáhá také vidět dopad, který vaše dobročinnost přináší. „V rámci přesídlení několika iráckých rodin do Čech jsem měl možnost některé z toho hororového obchodního domu potkat a následně s nimi pracovat,“ vzpomíná Vašek. „Bylo velmi dojemné je později doprovázet do jejich prvního zaměstnání v Česku nebo s některými dětmi jet k přijímačkám na střední škole. Uvědomoval jsem si, jak propastný je rozdíl mezi dvěma realitami, ve kterých se během krátké doby jejich osudy odvíjely. Někteří si vyjma těžkých šrámů na duši do Čech přivezli i šrámky po kulkách, když po nich při útěku na ulici stříleli.“

Během rozhovoru s Vaškem mi dochází, že podobnou a přímou zkušenost s lidmi prchajícími před válkou má za sebou velký počet Čechů. A o to více si vážím všech jednotlivců, párů i rodin, které byly solidární v prvních měsících války na Ukrajině. Tito lidé šli někdy až na hranici svého komfortu a do situace, kterou neznali. Přesto pomáha-

li, dobrovolně ubytovávali u sebe ukrajinské matky s dětmi, a pomohli tak mírnit krizi, které jsme čelili. I díky těmto lidem jsme v té nečekané a těžké zkoušce jako společnost obstáli.

Pokud nemůžete darovat sebe a svůj čas, můžete podporovat dobré a důležité věci materiálně nebo finančně a zřejmě jste to již několikrát za život udělali, protože podle statistik je darování u nás na vzestupu. Je to patrné v posledních letech, kdy se stále více mluví o tom, že Češi jsou rekordně štedří. Do statistik se propisují velké události a krize uplynulých tří let – covid-19, tornádo na jihu Moravy a válka na Ukrajině. Trend je i přesto dlouhodobý, což před nedávném ve svém textu pro mezinárodní filantropický magazín Alliance popsal Jiří Bárta, bývalý dlouholetý ředitel Nadace Via: „V roce 2000 činilo firemní a individuální dárcovství při přepočtu na hlavu 198 Kč. Během dalších 10 let jsme zaznamenali meziroční nárůst dobročinných darů ve výši 9 %, což znamenalo, že na konci roku 2011 se firemní a individuální dary znásobily 2,6× a dosáhly 517 Kč na hlavu. Podobná míra růstu pokračovala i v následující dekádě, takže v roce 2021 dosáhly firemní a individuální dary v přepočtu na hlavu 1119 korun – to je 5,7násobně víc než v roce 2000.“ Míra růstu darů dokonce předběhla od roku 2020 do roku 2021 růst ekonomiky a mezi lety 2011 a 2021 jsme v žebříčku World Giving Index skočili z 98. na 13. místo.

Pokud nemůžete darovat sebe a svůj čas, můžete podporovat dobré a důležité věci materiálně nebo finančně

Z čísel není na první pohled patrný ještě jeden důležitý trend posledních několika let. V Česku se stále více mluví o filantropii, a to i té strategické. Sousedství, které zní trochu cizí a zároveň technicistně, v sobě ukrývá nejen snahu pomáhat a především finančně podporovat důležitá témata, ale také sledovat to, jaký měla podpora dopad, kolika lidem pomohla a jestli přispěla větší a podstatnější změně v daném místě nebo ve společnosti.

Přemýšlet takto o filantropii by mě ještě před pár lety nenapadlo. Už slovo filantropie mi připadalo jako něco tak vznešeného, až mi bylo docela cizí. A to i přesto, že jednou z mnoha mých činností v třinecké knihovně byl fundraising, který s ní úzce souvisí. I když je knihovna příspěvková organizace a má pravidelnou podporu zřizovatele (kterým je zpravidla stát, respektive obec, kraj nebo ministerstvo) jistou, je například kulturní sektor natolik podfinancovaný, že na každou aktivitu navíc potřebuje další zdroje nebo materiální podporu. Je to i případ zmiňovaného Pohádkového lesa, který by se bez partnerů neobešel.

K pochopení toho, kdo je filantrop a co filantropie znamená, mě přivedli až bratři Wałachové, úspěšní třinečtí podnikatelé a investoři, kteří vybudovali firmu Walmart vyrábějící džusy Relax nebo Martánky. Bratři začali knihovnu podporovat pár let poté, co Walmart úspěšně prodali a stali se z nich investoři. Jejich přístup byl jiný, než na který jsem byl do té doby zvyklý. Jejich podpora totiž neznamenala peníze, ale také upřímný a opravdový zájem o to, co třinecká knihovna dělá a především komu a jak svou činností a aktivitami pomáhá. Tedy jaký je opravdový dopad jimi darovaných prostředků. I díky setkání s jejich přístupem k filantropii a hodnotami, na kterých je postavená, má další cesta vedla z knihovny právě do filantropického sektoru. Po deseti letech zkušeností s dobrem v lokálním měřítku mám možnost

v Nadačním fondu Via Clarita pomáhat napříč Českou republikou.

Filantropů, kteří k dobročinnosti přistupují jako Adam, Valdemar a Mariusz Wałachové, je u nás stále více. Jsou to například Ondřej a Katarína Vlčkoví, kteří v roce 2021 oznámili vznik Nadace rodiny Vlčkových a šlo o velkou událost nejen částkou 1,5 miliardy korun, kterou do nadace vložili. Posláním a cílem nadace je podporovat dětskou paliativní péči. Nejen tím, že zrekonstruují historickou usedlost Cibulka a vybudují na tomto místě centrum poskytující špičkové služby, ale podporují dětskou paliativu jako takovou. O rok později se k podobně zásadnímu kroku rozhodli také bratři Wałachové se svými rodinami, kteří oznámili, že do rodinné Nadace 3W Foundation vloží 1,8 miliardy korun. Jedním z témat, kterému se v rámci podpory nadace věnuje, je například restorativní justice. Mezi významné české filantropy patří také Libor Winkler, který je velkým podporovatelem kultury a spoluzakladatelem Nadace RSJ. Ta má ve svých oblastech podpory také nadané děti nebo duševní zdraví, což jsou oblasti důležité, ale není snadné je podpořit tak, aby došlo k potřebným pozitivním změnám – třeba lepší dostupnosti péče v případě psychických onemocnění. Dalšímu nelehkému tématu – rozvoji občanské společnosti a podpoře demokracie – se v rámci svých filantropických aktivit věnuje Martin Vohánka. A v inspirativních příkladech filantropiek a filantropů bych mohl pokračovat a seznam by to byl povzbudivě obsáhlý.

„Začněte co nejdříve, skočte do toho po hlavě,“ řekl na březnovém setkání Cesty filantropie v Brně Libor Winkler, když odpovídal na otázku, jakou radu by dal lidem, kteří uvažují, že se do filantropie a dobročinnosti pustí. A to mě přivádí ke druhé mé vzpomínce a mé zatím poslední dobrovolnické zkušenosti: Je leden, syčravo. Jsem v malé třídě, kde v kruhu sedí asi patnáct mladých lidí. Není to „klasická škola“, ale Základní škola Labyrint ve Lhotě u Opavy, která pracuje s prvky Montessori pedagogiky a projektovou výukou. Neocitl jsem se v ní náhodou, ale jako dobrovolník v rámci projektu Den pro školu. Do něj jsem skončil po hlavě jako jeden z prvních přihlášených, protože mě nadchla myšlenka, že si školy budou moct do vyučování zvat profesionály z různých oborů a obohatit s jejich pomocí dětem výuku. Bylo to něco, co mi za mých školních let chybělo, a viděl jsem v téhle iniciativě Nadace České spořitelny velký smysl. Na úvod setkání jsem byl podobně nervózní jako o deset let dříve v třineckém lesoparku a po zhruba hodině a půl povídání mě zalila podobná vlna radosti. Nejen z toho, že jsem mohl mluvit o knihovnách, literatuře, poezii a taky dobrovolnictví nebo filantropii, ale také proto, že jsme se společně domluvili na tom, že na oplátku přijedou za mnou do třinecké knihovny. A oni vážně přijeli a já si tuhle zkušenost mohl v podstatě zopakovat. ●

Vogue atd.

Jan Delong pracoval deset let v Knihovně Třinec jako knihovník, koordinátor programů pro veřejnost a PR manažer. V současné době pracuje v Nadačním fondu Via Clarita, který rozvíjí české filantropické prostředí poskytováním poradenských služeb, pořádáním tematických setkání nebo vydáváním publikací. Jan je také alumnus Aspen Young Leaders programu a Czech-German Young Professional Program. V Třinci více než dvanáct let organizoval autorská čtení a literární večery a vydal básnickou sbírku s názvem *Dušinec*.

Pokud vás dobrovolnictví zajímá, radí Jan Delong začít tam, kde to dobře znáte. „Třeba je ve vašem okolí organizace, která dobrovolníky hledá nebo by se jí pomoc hodila. Může to být například místní knihovna, spolek nebo nezisková organizace. Možná ve vašem blízkém okolí nebo městě působí Charita nebo ADRA. Skrze ně nebo jiné organizace s mnohem větším dosahem (např. Člověk v tísni) se můžete dostat k rozmanitějším formám pomoci,“ vysvětluje. „Pomáhat na IT projektech můžete např. díky Česko digital a pokud byste rádi prakticky měnili vzdělávací systém u nás, příliš neváhejte zapojit se do Dne pro školu.“

Darovat peníze, ať jednorázově, nebo pravidelně, můžete prostřednictvím platform zaměřených na podporu jednotlivců nebo organizací – Darujme.cz, Donio.cz, Dobrobot.cz.

Tam se potkáme

Je to ideální příležitost vzít partu a společně se oddat muzice. Festival **Rock for People** se letos koná od 8. do 11. června a královéhradecký Park 360 už netrpělivě vyhlíží ty největší hvězdy.

Už teď je jasné, že to budou čtyři dny, na které budete ještě dlouho vzpomínat. Rock for People totiž letos na jednom místě představí výjimečnou sestavu skvělých kapel a hudebníků. Hlavními taháky jsou tentokrát Muse, Machine Gun Kelly, The 1975 a Slipknot. A lístky rychle mizí!

Jak si namícháte svůj festivalový mix, je samozřejmě jen na vás. Mohou to být Simple Plan, Billy Talent, Nothing But Thieves, X Ambassadors, Palaye Royale nebo Papa Roach. A pokud dáváte přednost tuzemským stars, vystoupí mimo jiné Ben Cristovao, PSH, Tata Bojs nebo Vypsaná fiXa.

Výhodou tak zavedeného festivalu, jakým je Rock for People, je skvělá organizace a maximální pohodlí. V areálu Parku 360 v Hradci Králové to znamená třeba bohatou nabídku dobrého ubytování, které může mít podobu glampingového stanu či týpi, ale klidně také čtyřhvězdičkového hotelu v centru města, odkud vás na festival a zpátky doveze shuttle servis.

Na místě bude dostatečně pestrá nabídka výborného jídla, ze které si vyberou jak milovníci masa, tak vegani nebo ti, kdo dávají zkrátka přednost něčemu lehčímu.

Hlavní program na Rock for People doplní také několik zvláštních vystoupení. Prověřit svoje znalosti hudebního světa i všeobecné znalosti budete moct v živé verzi AZ kvízu, kterou bude moderovat dnes už legendární Aleš Zbořil. Přednášku o vztazích a komunikaci nabídnou pod zavedeným označením Terapie sdílením Ester Geislerová a Honza Vojtko. A nevěšdní mix stand-up comedy, tance a kresby aktů Muž z Malty přinesou do Parku 360 členové tanečního souboru Dekkadancers. A to nemluvíme o secret shows nebo afterparties. Pš!t!

Vstupenky můžete koupit přímo na webu Rock for People – jak na jednotlivé dny, tak na celý čtyřdenní festival. V nabídce je i VIP varianta a vstupenky Comfy+.

